

AKROPOLITÁN

AKROPOLITÁN

FILOZOFIE - KULTURA - DOBROVOLNICTVÍ

Elektronický časopis č. 184, říjen 2025

Filozofie, kterou navrhujeme, je způsob života dostupný všem, což znamená uplatňování učení velkých mudrců v praxi.

Kultura je uskutečňování lidských hodnot v životě, čímž se stává aktivní, využívá kvality každého člověka a rozšiřuje obzory.

Dobrovolnictví je plodem vůle vložené do služby ostatním. Neexistuje větší bohatství, než je ochota.

BRNO

www.akropolis.cz/brno

HRADEC KRÁLOVÉ

www.akropolis.cz/hradec

LIBEREC

www.akropolis.cz/liberec

OLOMOUC

www.akropolis.cz/olomouc

OSTRAVA

www.akropolis.cz/ostava

PLZEŇ

www.akropolis.cz/plzen

PRAHA

www.akropolis.cz/praha

ZLÍN

www.akropolis.cz/zlin

Šéfredaktorka

Slavica Kroča

Odpovědná redaktorka

Ivana Hurytová

Redakce a grafická úprava:

Eva Bímová,

Martina Flaitingrová, Ondřej Aksamít,

Jana Aksamítová, Petra Pavlíčková,

Samuel Bíma, Aleš Gabriel

Nová Akropolis se nemusí plně ztotožňovat s obsahem uveřejněných textů, odpovídají za ně výhradně jejich autoři.

Všechna práva vyhrazena.

Tento časopis nebo jakákoli jeho část nesmí být reprodukovány v jakékoli formě bez předchozího písemného svolení vydavatele.

5

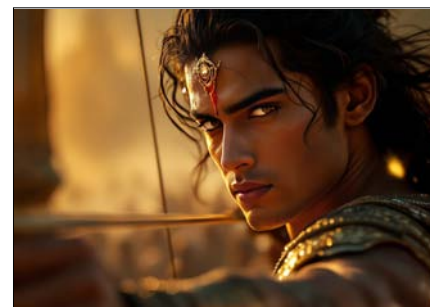
SFINGA

7

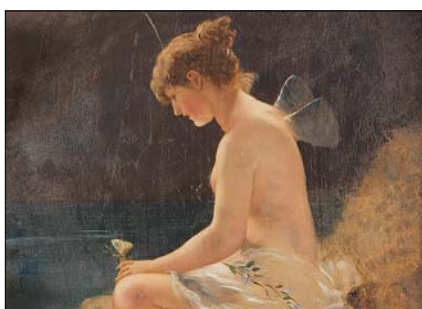
TŘI KONCEPTY JEDNOTY
VE STOICKÉ FILOZOFII

10

VNITŘNÍ VÝZNAM BHAGAVADGÍTY

13

ZA TAJEMSTVÍM SYMBOLISMU MOTÝLA

16

GÉNIUS MICHELANGELO

Na přechodu zimy do jara slyšíme lidi hodně mluvit o jarní únavě. Pak jsou tací, kteří jsou unavení po návratu z dovolené, a další, kteří jsou unavení po celý rok. Bylo by zajímavé zjistit, zda je ta únava těla ovlivněná únavou naší psýchy, což je možná případ většiny.

Nedávno jsem četla o podzimní setbě, která se týká různých druhů rostlin, ať už se jedná o zeleninu nebo o okrasné a ovocné dřeviny. Sázíme je proto, abychom měli co sklízet a čím živit naše tělo po dlouhé zimě, kdy téměř neexistuje nic čerstvého.

Jarní únavu občas máme i proto, že jsme na podzim nic nezaseli a přes zimu se o to patřičně nestarali. Co bychom mohli zasít, abychom to v zimě živili a na jaře nám to přineslo sílu, radost, dobrou náladu?

Existují čtyři základní ctnosti, které jsou zahrnuty v platonském ideálu člověka a světa: spravedlnost, dobro, krása a pravda. Proto je užitečné na podzim zasadit tato semínka do naší duše a během zimy o ně pečovat, aby na jaře rozkvetla a v létě dala plody, které nás budou živit další zimu.

Jak o ně pečovat? Platon mluví o Duši a jejích silách, které jsou někdy neprojevené, protože o nich ani nevíme. Abychom se o nich dozvěděli, musíme se řídit radou z Delfských Mysterií, která nás nabádá k tomu, abychom poznali sebe sama. Které síly skrývá nitro naší duše? Odvahu, střídmost, rozvahu a spravedlnost.

Odvaha: znamená vlastnit pevnost a vědět, jak žít důstojně. Zasaďme tuto ctnost do našeho nitra a budeme mít svobodnou vůli se rozhodovat o způsobu svého života.

Střídmost: je to schopnost, která nám umožňuje být vlastním pánem a najít zlatou střední cestu a rovnováhu ve svých myšlenkách, slovech a činech, a která vychází z rozvahy.

Rozvaha: znamená být moudrý. Přestože to ještě nejsme, můžeme cítit Lásku k Moudrosti což znamená věnovat se Filozofii. Kdo je rozvázný? Ten, kdo ví a nemění každý den své názory dle aktuální módy. Protože když jsme nerozvázní, znamená to, že nevíme a vrháme se do života jakkoli, což nám přináší utrpení.

Spravedlnost: znamená dát každému to, co potřebuje a zaslouží si. Tělu to, co potřebuje, aby bylo zdravé a stalo se dobrým nástrojem pro naši duši a duch. Duši, aby se zbavila egoismu a nelpěla na tom, co chce tělo, a na tom, co trápí ji. Protože Platon říká, že nemilujeme to, co máme, nýbrž to, co nám chybí, a že nás láska k moudrosti vede k tomu, abychom se zdokonalovali, a dokáže zaplní prázdnotu. Duch si zaslouží věnovat mu posvátné okamžiky ve svém životě. Pro někoho to budou zážitky v přírodě, pro jiného dobrá filozofická četba nebo hudba, návštěva chrámu či rozjímání o samotě.

Musíme umět pečovat o to, co zasejeme do svého nitra. Hnojit semínka dobrými činy, rozvojem ctností, vyhýbáním se neřestem, které jako plevel z něho mohou vysát veškeré živiny a semínka přijdou o základní potravu. A také je to důležité proto, že tím posilujeme kořeny, které nám umožní upevnit ctnosti, jež rozvíjíme.

Buďme dobrým zahradníkem ve svém nitru: starejme se o něj, zalévejme ho, ochraňujme ho a především mějme trpělivost, protože žádné semínko nevyklíčí za den.

Slavica Kroča

Byly časy, kdy lidé a včely žili ve vzájemné shodě. Člověk včelám neubližoval a včely mu rády dovolily, aby si jejich medem trochu osladil život. Včelám se to však jednou znelíbilo. Někdo jim našeptal, aby med zadarmo lidem nedávaly, vždyť oni jim do úlů také žádné dary nepřinášejí. A tak se včely rozletěly za pánem Olympu. Zeus jim dal slovo, a promluvila královna včel: *Pane, daruj nám sílu a mocné žihadlo, ať můžeme bodnout každého, kdo se k našim úlům přiblíží!*

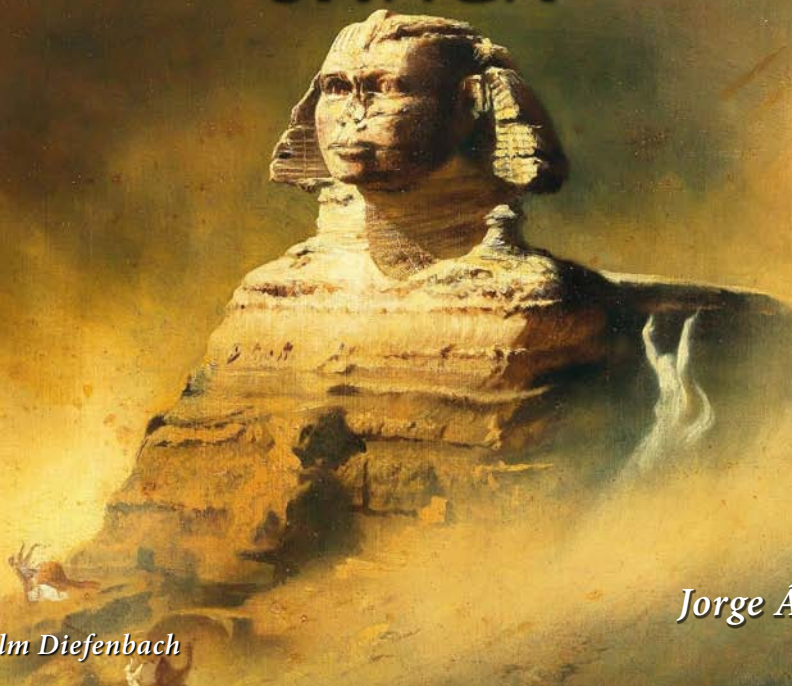
Zeus se zamračil, ale včely trvaly na svém. *Dobrá, řekl Zeus nakonec, vyhovím vám, ale budete litovat. Protože z vás nemluví rozum, ale pouhá lakotnost.*

Dal včelám, co si přály, ale zařídil to tak, že bodnutím přijdou o žihadlo. A v tu chvíli i o svůj život.

Kdo z lakoty nepřeje potřebnému, sám sobě škodí. □

(Převyprávěná Ezopova bajka: *Včely a Zeus*)

SFINGA

Sphinx, Karl Wilhelm Diefenbach

Jorge Ángel Livraga

Podle dávné egyptské tradice převzaté a přebásněné Řeky je sfinga „netvorem“ s tělem zvířete a hlavou člověka, který existuje i neexistuje.

Když vyloučíme prchavé formy víry různých národů, které tomuto stvoření přisuzovaly objektivní a konkrétní charakter, je sfinga symbolem. Symbol není pouhou fantazií, nýbrž psychologickou skutečností plnou významů.

Moderní mytologové se problému rychle zbavili a tomuto symbolu přisoudili tradiční význam pouhého absurdního protikladu animálních a lidských charakteristik, jež se prosazují pravěkým strachem, který je obvyklým základem veškeré nevědomosti. Avšak náš zmatek tváří v tvář nějakému fenoménu přírody, objektivnímu či subjektivnímu, ho nezavazuje platnosti; například blesky a krupobití či strach a závist existovaly od okamžiku, kdy je lidstvo lidstvem, nezávisle na mínění a úsudku lidí. Věci jsou pravdivé nebo nepravdivé bez ohledu na to, jestli jsou zaznamenány, a bez ohledu na to, jak jsou vykládány.

Mýtus o sfínze představuje zachycení určitého okamžiku ve vývoji přírody, je to pomník evoluce, jíž jsou podrobeny ideje i živé bytosti, jež jsou jejími obrazy. Je to oltář vztyčený neúprosné Skutečnosti.

Když hovoříme o Individuu, chápeme ho jako takové pouze tehdy, když Idea-Individuum získá vládu nad biologickým rámcem fyzických, vitálních a psychických elementů, a dokonce i nad mechanickým uvažováním, které ho omezuje a zotročuje v prostém lidství. Dokud ona Idea-Individuum nedosáhne svého uskutečnění a harmonizace svých nižších přenosů, idea nebude mít skutečnou existenci a Individuum nebude ve skutečnosti Individuem, ale pouze více či méně chaotickým a nahodilým celkem. Hovoříme-li o státu, zastáváme stejný postoj harmonického a harmonizujícího Ideálu vzhledem k jeho složkám, a dokud této harmonizace a vyjasnění cílů nebude dosaženo - alespoň v základní míře -, nebude stát skutečným státem, ale složitou formou společnosti.

Je to právě Ideál státu, který ospravedlňuje hromadění zkušeností a realizuje je ve prospěch budoucnosti. Tento Ideál však ke svému usměrnění či osudovému určení potřebuje prvek, který bude schopen jej zachytit.

Jelikož je stát tvořen podstrukturami s různým stupněm vývoje a odlišnými charakteristikami růstu, jeho hlavní funkce nespočívá ve zlomení vůle či pokřívování přirozenosti, což vytváří bolestivé a křehké umělé konstrukce, nýbrž v nalezení usmiřujícího řešení, aniž by to nejlepší, čeho již bylo dosaženo, bylo obětováno tomu horšímu nebo dosud nedosaženému.

Starodávná Sfinga byla znázorňována s tělem býka, tlapami lva, křídly orla a hlavou člověka, ležící na břiše, mlčící a hledící k východu, kde vychází Slunce.

Mytologové Sfingu analyzovali. Zeptali se však, jak se Sfinga zrodila a zda vždy ležela takto, se svou lidskou hlavou hledící na východ a se svými rty v tajuplném úsměvu?

Starodávná egyptská verze, dnes prakticky neznámá, říká, že jednotlivé části Sfingy vznikly z různých zvířat, že z nich později vzešla hlava s lidskou podobou, avšak nemá a hroživá, a že toto stvoření běhalo, plavalo a létalo, požíralo a ničilo vše, co mu přišlo do cesty, dokud do ní Toth (bůh Hermes z řecké verze, Merkur Římanů, Buddha Protoindoevropanů) nevstoupil, neoživil pošetilou hlavu a strašlivá bestie si poté pokořeně lehla na břicho.

Legenda praví, že až ji člověk pochopí, vrhne se jednoho rána Sfinga do moře, které na ni čeká poblíž jejích drápů (u té egyptské nazývané „Sfinga v Gíze“ je symbol nyní neúplný, protože moře vyschlo a zanechalo své písčité dno odkryté), a tehdy Inteligence, kterou Toth-Hermes představuje, vystoupí s prvním slunečním paprskem a osvobodí se od fenomenálního a podmíněného světa.

Ačkoli je tento symbolismus velmi složitý, v obecné rovině hovoří o dlouhé evoluci a namáhavé synchronizaci animálních forem, o primitivním člověku bez myslí, o nástupu vědomí, o Já a jeho nadpozemském triumfu nad zvířetem, které ho vězní, a o jeho úniku z hmotného světa do sféry čistých idejí, do světa archetypů, jak by řekl Platon.

Řecké myšlení prostřednictvím Sofoklova hrdiny Oidipa potvrdilo původní význam tím, že hlavní postava hry, tedy Oidipus, jehož jméno znamená „oteklé nohy“ nebo „bloudící“, vyřešil otázku, kterou Sfinga lidem kladla, a tím způsobil její smrt. Takto došel ke své velké zkoušce, ke svému definitivnímu uskutečnění rukou nevyzpytatelného kosmického osudu.

V politickém řádu Sfinga představuje dobrou vládu, s inteligentní hlavou řídící méně rozvinuté podstruktury. Brání jim ve vzájemném boji a v ubližování ostatním, dobrotivě je uvádí v soulad a očekává cíl uložený Přírodou, ale uskutečňovaný díky úsilí člověka. Vášeň, nenávist, netečnost, nezodpovědnost a morální únik – vždy v nějaké míře přítomné v přirozenosti nevzdělaného národa – se přetváří a zmírňují, a tento národ se přemění ve skutečně lidský, dosahuje vědomí Já, zanechává za sebou předchozí evoluční stavy, a nakonec se osvobozuje od veškeré hmotné zátěže a psychologického ohraničení. Dráp, tlapa a křídlo se přeměnily v inteligentní elementy, v trvalé metafyzické ctnosti, a jak nám říká východní tradice, vycházejí z temnoty na světlo, ze smrti do nesmrtelnosti.

Proces Sfingy je tedy procesem individua, státu a konečně i procesem lidstva.

Jelikož však chápeme, že vláda neznamená moc jedněch lidí nad druhými, nýbrž je uspořádaným obrazem a vládnutím vůle celku, musíme uvažovat o jejích funkcích s cílem udržet jednotu státu a podporovat a šířit vše pozitivní, co se projevuje u jeho jednotlivých složek, směrem k všeobecné platnosti.

Musíme se důkladněji zaměřit na přeměnu energie v čin, myšlenky ve slovo, síly v práci, sentimentální lásky v úplné bratrství. □

TŘI KONCEPTY JEDNOTY VE STOICKÉ FILOZOFII

Svatopluk Moudrý

Stoicismus po vzoru platonské akademie rozděloval filozofii na fyziku, logiku a etiku. Zároveň se těmito oblastmi zkoumání prolínají tři koncepty, které tvoří páteř celé školy. Jedná se **koncept všeobecné souvislosti**, spojený s ideou, že vše v přírodě spojuje do jednoho celku jediný logos. Dále **koncept všeobecného sbratření**, shrnutý do pojmu kosmopolis. Nakonec **koncept všeobecného souhlasu** vyjádřený latinským termínem *consensus gentium*.

Koncept všeobecné souvislosti

... všechny věci jsou vespolek spjaty a jejich pouto je posvátné, a snad vůbec nic si není navzájem cizí, neboť jsou seřazeny v jeden celek a společně přispívají k jednomu a témuž vesmírnému řádu. (Marcus Aurelius, Hovory k sobě, VII 9)

Ústřední myšlenkou stoické fyziky a následně také etiky je jednota celé fysis. Počátkem světa je bůh – logos (tvůrčí oheň). Tento logos proniká celou přírodou a je přítomný v člověku. Příroda a člověk jsou ve vztahu daném společným logem. Pochopí-li člověk tento vztah, bude jednat v souladu s přírodou. (Long, 141)

Co chci já? Poznat přírodu, a následovat ji. Epiktétos

Logika je předpokladem pro pravdivé výpovědi o světě, o fysis. Porozumění fysis je nutným předpokladem pro porozumění etice a pro samotné mravní jednání. Stoikové hledají principy dobrého života a spatřují je v praktikování ctnosti. Cílem je zlepšení vlastního charakteru. Jaké důsledky má moje poznání fysis pro mé jednání a život? Příroda je vzorem harmonie. Stoik umravňuje sám sebe, ne ostatní. Velkým cílem je soulad s přírodou, nastolení obdobného řádu v nitru člověka, jaký existuje v ní. Tento řád je daný logem. Už pro Platona a Aristotela jsou dokonalé a harmonické dráhy nebeských těles vzorem pro uspořádání nedokonalých drah duše. Člověk má žít ve shodě s logem, řádem, rozumem. K tomuto ideálu souladu s přírodou se postupně přibližuje krok za krokem každodenním praktikováním ctnosti. Výsledkem je jednota poznání a jednání.

Žij ve shodě s přírodou. (Zenón z Kitia)

Jednat ve shodě s přírodou je rozumnému tvorů totéž jako ve shodě s rozumem. (Marcus Aurelius, Hovory k sobě, VII 11)

Koncept všeobecného souhlasu neboli shody národů – consensus gentium

Být šťasten (eudaimonia) znamená mít v sobě dobré daimonion neboli rozum, vedoucí k dobru. Co tu tedy děláš, klamná představo? Odejdi, při bozích, jak jsi přišla: nemám tě zapotřebí. Přišla jsi po svém starém zvyku; nehněvám se – jen odejdi! (Marcus Aurelius, Hovory k sobě, VII 17)

Kořeny tohoto zásadního, světové dějiny tvořícího konceptu vidíme ve zkoumáních spojených se stoickou logikou a teorií poznání. Logika stoikům poskytovala nástroje a postupy nezbytné pro schopnost poznání. Stoikové se zabývali zejména dialektikou, argumentací, teorií poznání, rétorikou, gramatikou, výrokovou logikou. Jejich zkoumání lze shrnout do otázky: *Co a jak mohu o fysis pravdivě říci?* Oproti skeptikům obhajují možnost jistoty poznání. Přicházejí s kritérii pravdivosti, jimiž naznačují, že lidé mají vrozené schopnosti a představy, které jim umožňují dospět k pravdivému poznání, a že existují univerzální pravdy, které jsou uznávány napříč kulturami a časem. Jejich zkoumání smyslových vjemů vedlo ke snaze odlišit pravdivé a klamné představy a stanovit tzv. kritérium pravdivosti v podobě uchopujících (zřejmých, jasných, očividných) představ – *fantasiai kataléptikai*.

V rozumové rovině formulují myšlenku vrozených předpojetí – *prolapseis*. Vrozená předpojetí se zakládají v lidské mysli na všem lidem společných běžných pojmech – *koinai ennoiai*, např. pojmy dobra, bohů, ctnosti, spravedlnosti, pravdy, svobody, logu. *Koinai ennoiai* jsou základní, vrozené pojmy nebo společné představy, které podle stoiků existují přirozeně v lidské mysli. Tyto pojmy nejsou výsledkem učení, ale jsou univerzálně sdílené mezi lidmi a tvoří základ našeho poznání a morálního myšlení. Tato východiska jsou základem pro chápání pravdy jako shody mezi lidmi a národy. Na základě existence *koinai ennoiai* stoikové v Římě formulují koncept všeobecného souhlasu nazývaný shoda národů – *consensus gentium*. Pravda není určena pouze individuálním poznáním, ale je společná všem lidem. Existují objektivní pravdy, které jsou sdíleny napříč národy a kulturami, a tyto pravdy tvoří základ pro přirozené právo.

Koncept všeobecného souhlasu *consensus gentium* je zásadním příkladem přenosu stoických myšlenek do římského práva, který se uplatnil v právní oblasti *ius gentium* – práva národů. Římanům tyto filozofické stoické koncepty pomohly překonávat společenské protiklady a řešit související náboženské, sociální, právní a politické problémy a přispívat tak k jednotě státu v těchto oblastech a celkově zároveň. Stoicismus se po svém příchodu do Říma stal základem pro další vývoj římského práva, a později i pro právní filozofii v období středověku a raného novověku. Myšlenky o přirozeném právu, rovnosti a univerzálním řádu, které stoici vyvinuli, byly klíčovými stavebními kameny pro formulování právních principů, které dnes považujeme za samozřejmé, jako jsou lidská práva, rovnost před zákonem a spravedlnost.

Koncept všeobecného sbratření

Stoické přesvědčení o rovnosti a bratrství všech lidí je dodnes základem humanismu a kosmopolitismu. Kosmopolis je jako světový stát s ústavou a zákony danými rozumem (logem) odrážejícími se v přírodním přirozeném řádu. Všichni lidé jsou propojeni skrze rozum (logos) a přirozený řád, který je přítomný ve všech aspektech světa. Kosmopolis je tedy ustavena na základě tohoto přirozeného řádu, který spojuje

všechny jednotlivce a umožňuje jim žít v souladu s přírodou a rozumem. Tento rozum je pro stoiky přítomen nejen v přírodě, ale také v lidském srdci a mysli. Umožňuje každému člověku přispívat k vytváření harmonického celku a dosahovat poznání sebe sama a celku světa.

Život v souladu s kosmopolis je způsobem života zaměřeným na rozvoj **ctnosti** bez ohledu na sociální, kulturní, náboženské nebo politické rozdíly. Stoický filosof-světobčan nevidí rozdíl mezi lidmi z hlediska společenského původu nebo národnosti, ale hledá jejich vnitřní morální kvality. Stoikové tvrdí, že každý člověk by měl usilovat o rozvoj **ctnosti** v souladu s přirozeným řádem a univerzálním rozumem (logem), a tím přispívat k harmonii a blahu celé světové obce.

Základ humanismu se odvíjí od stoické myšlenky, že všichni lidé jsou si rovni ve své podstatě, všichni mají schopnost rozumět přirozenému řádu (logos) a všechny lidské bytosti jsou součástí stejného univerzálního celku. Člověk jako světobčan nemá upřednostňovat svůj národ, svůj stát nebo svou rodinu před ostatními lidmi. Ideálem je jednat spravedlivě vůči všem a považovat všechny lidi za své bratry.

Marcus Aurelius hovoří o podivuhodné příbuzenské spojitosti veškerenstva. Už podle zakladatele školy Zenona jsou všichni lidé občany, protože pro všechny platí jediný řád věcí. Jediný řád věcí je daný logem přítomným v celé přírodě (*všemu a všem vládne jediný logos*). Svět je jedna velká světová obec – *kosmopolis* a lidé jsou jejími občany (*všichni jsou obyvateli jedné a téže země*, Marcus Aurelius). Z druhé strany, všemu vládne božský logos, zároveň se od něj vše odvíjí. Logos chápáný jako rodičovský princip vede k chápání lidí jako dětí. Lidé jsou sourozenci, bratři. Vše řečené se spojuje ve stoickém humanismu odrážejícím i nespravedlnost otroctví. *Neříkej otrok, nýbrž člověk.* (Seneca).

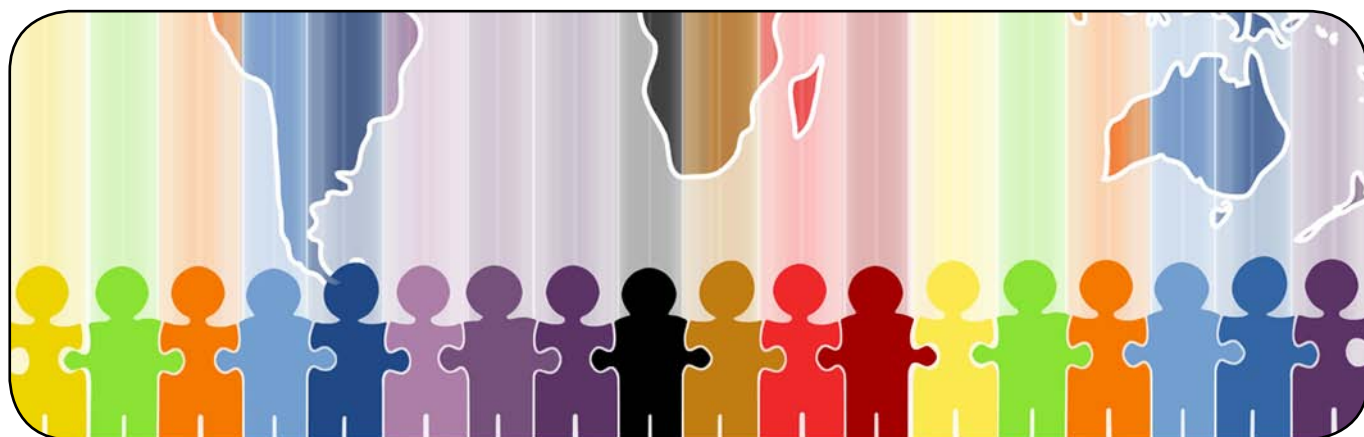
Všechny tři koncepty se navzájem podporují a tvoří jeden celek. Podobná pojetí lze najít i u dalších filozofických tradic Východu a Západu. Rovněž tři principy školy filozofie Nová Akropolis na ně navazují.

Koncept všeobecného sbratření lze propojit s prvním principem Nové Akropolis: *Podporovat ideál bratrství, zakládající se na úctě k lidské důstojnosti, bez ohledu na rozdíly v pohlaví, kultuře, náboženství, sociální příslušnosti...* Tento princip odpovídá na lidskou potřebu žít a rozvíjet se společně s ostatními lidmi.

Koncept všeobecného souhlasu je spojen se stoickým studiem jednotlivých národů římské říše a odpovídá druhému principu Nové Akropolis: *Pěstovat lásku k moudrosti prostřednictvím srovnávacího studia filozofií, náboženství, věd a umění, aby se podpořilo poznání o člověku, přírodě a univerzu.* Tento koncept odpovídá na lidskou potřebu poznávat.

Koncept všeobecné souvislosti v sobě ukrývá základní tajemství stoické filozofie a lze ho vyjádřit třetím principem Nové Akropolis: *Rozvíjet to nejlepší v člověku a podporovat jeho uskutečnění jako jednotlivce a jako aktivního člena společnosti. Jednat v souladu s přírodou, aby se zlepšil svět.* Tento princip odpovídá na lidskou potřebu rozvoje sebe sama.

Vidíme, že tyto principy a cíle odpovídají na tři základní filozofické potřeby a zájmy člověka: potřeba a zájem o vlastní seberozvoj; potřeba a zájem o zkoumání; potřeba a zájem být součástí společnosti, tzn. rozvíjet se, zkoumat a žít společně s ostatními. Jsou nadčasové, stále platné a potřebné pro rozvoj jednotlivce i celé společnosti. ▣

VNITŘNÍ VÝZNAM BHAGAVADGÍTY

František Hastík

Pokud bychom zkoumali různé civilizace, zjistili bychom, že u mnohých se v rámci literatury vyskytuje nejen próza, poezie a drama, ale také posvátné knihy. Na první pohled se může zdát, že tato díla přenášejí nadpřirozené příběhy nebo historické události vložené do mytologické podoby. Když se však pokusíme odhalit jejich symbolický háv, můžeme v nich najít hluboký duchovní obsah a nadčasové ideje. Obzvláště tyto ideje nám mohou poskytnout důvod, proč posvátné texty zkoumat i dnes: svou nadčasovostí jsou stále platné a stále pro nás mohou být užitečné.

V tomto článku zamíříme do Indie, která nám díky své rozmanitosti a přítomnosti několika starých, ale stále živoucích náboženství, může nabídnout mnoho posvátných textů (například hinduistické Védy či Upanišady, nebo buddhistický Pálijský kánon). Konkrétně nás však bude zajímat Bhagavadgíta, která je velmi významná jako základ mnoha filozofických směrů a odnoží hinduismu, ale také jako zdroj každodenní inspirace pro kteréhokoli čtenáře.

Bhagavadgíta je součástí většího díla, eposu *Mahábhárata*. Tento velký epos sestává z více než dvou set dvaceti tisíc veršů uspořádaných do osmnácti knih a pojednává o boji mezi dvěma zneprátelenými rody o to, kdo bude právoplatně vládnout. Bhagavadgíta je součástí začátku šesté knihy. Pro její pochopení potřebujeme poznat trochu děje, který jí předchází.

V královském městě Hastinapura žijí dva rody: Pánduovci, synové krále Pándua, a Kuruovci, synové Drhtaráštry, Pánduova staršího bratra. Dle zvyklostí by měl vládnout Drhtaráštra, který je však od narození slepý, a proto vládnout nemůže. Pánduovců je pět, Kuruovců je sto. Společně vyrůstají, společně jsou vychováváni a je patrné, že zatímco Pánduovci jsou ctnostní a schopní, Kuruovci postupně scházejí z cesty a stávají se čím dál méně morálními. Poté, co Pándů zemře a jeho synové dospějí, mají převzít vládu. Kuruovci je však vyzvou

ke hře v kostky, v níž Istí připraví Pánduovce o vládu. Za trest musí Pánduovci odejít na dvanáct let do vyhnanství, a po návratu z něj jim má být vrácena vláda, Kuruovci se jí však odmítnou vzdát. Dojde tedy ke střetu. Obě strany shromáždí své armády a připravují se k bitvě. A v tomto bodě začíná Bhagavadgíta.

Mezi armády vyjede Ardžuna, nejlepší lučištník z Pánduovců, s úkolem vystřelit první šíp a zahájit bitvu. Když však na druhé straně vidí své bratrance, další příbuzné a učitele, ovládne ho lítost, odhodí luk a odmítá bojovat. Jeho vozataj, učitel a rádce **Krišna** mu pak vysvětluje, proč bojovat musí. Krišna je zároveň inkarnací nejvyššího Božstva, což vysvětluje název textu, neboť Bhagavadgíta v překladu znamená Píseň (gíta) Vznešeného (bhagavad).

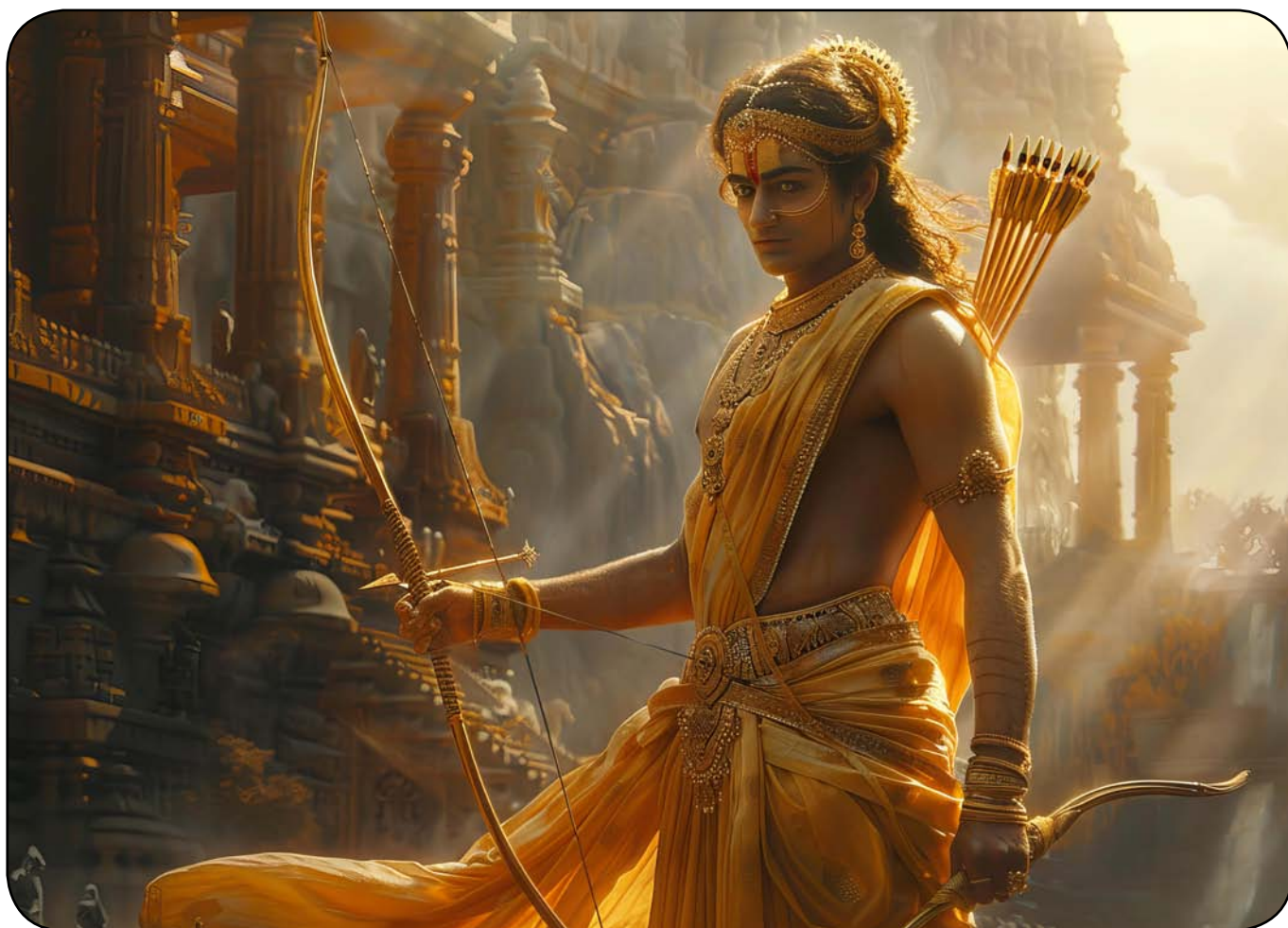
Je to symbolický text, který lze vysvětlit pomocí různých klíčů. Nás nejvíce zajímá klíč morálně-psychologický, dle něhož bitva mezi dvěma rody představuje bitvu uvnitř nás samotných. Jaký je tedy význam již zmíněných postav?

Pánduovci představují naše ctnosti, naše pozitivní vlastnosti, které zušlechťují náš charakter, činí nás silnějšími a lepšími, způsobují, že se můžeme lépe spolehnout sami na sebe, a díky tomu se na nás mohou spolehnout i ostatní. Příkladem mohou být rozvážnost, odvaha, střídmost, dochvilnost a mnoho dalších. Proti nim stojí Kuruovci, kteří představují naše nedostatky, ty stránky, které většinou nemáme pod kontrolou a které jsou našimi slabiny. Tomu odpovídá jejich počet. Podobně jako je mnohem více Kuruovců než Pánduovců, i my mnohem snáze vyjmenujeme své neřesti než své ctnosti. Avšak můžeme také vidět, že navzdory přesile Kuruovců je mezi oběma stranami rovný boj. Důvodem je to, že Pánduovci jsou silnější, což platí i pro nás. Tak jako každý Pánduovec porazí několik Kuruovců, každá z našich ctností je lékem na vícero neřestí.

Hrdina Ardžuna představuje nás samotné. A podobně jako se rozhoduje, zda bude bojovat proti svým příbuzným, aby navrátil spravedlivou vládu, i my svádíme vnitřní boj, zda budeme jednat na straně ctností, nebo podlehneme neřestem. Každodenně se rozhodujeme mezi tím, co je správné, a tím, co je snadné, mezi náročným jednáním na základě našich hodnot a pohodlným jednáním na základě našich impulsů. Naštěstí na tento boj nejsme sami. Ardžunu doprovází Krišna, rádce, učitel a vtělení Božstva, který mu vysvětluje jeho povinnost a odhaluje mu mnohé poznatky o tom, jak správně jednat a žít. I my máme v sobě tento vyšší hlas, který k nám potichu promlouvá a který nás vede. Někdo by řekl, že vychází z toho božského prvku, který se ukrývá v každém člověku, jiný by ho nazval svědomím, které nám dá vědět, když děláme něco nesprávného, a nenechá nás v klidu, když jednáme proti svým hodnotám.

Pro Ardžunu není jednoduché postavit se Kuruovcům, protože je zná celý život a jsou mu blízcí. Nás naše neřesti také doprovází dlouhou dobu, naše paměť obsahuje mnoho vzorců jednání v určitých situacích. Avšak návyk se dá změnit a nahradit lepším. Z mnoha každodenních bitev, kterými procházíme, se nám ne vždy podaří přidat se na stranu ctností a zvítězit s nimi. Ale po každém boji na straně Pánduovců, po každé náročné situaci, v níž se zachováme správně, naše ctnosti narostou a posílí. Každé malé vítězství se počítá, usnadňuje následující malá vítězství a přibližuje nás k větším. Avšak je to na nás. Nikdo nás k boji nenutí, sami se musíme rozhodnout, zda ponecháme vládu tomu nižšímu v nás, nebo se ji pokusíme předat tomu vyššímu. Pokud chceme být ctnostní, vnitřně silnější a lepší, stačí rozpoznat vnitřní bitevní pole, vrhnout se do boje a vytrvat. □

ZA TAJEMSTVÍM SYMBOLISMU MOTÝLA

Psyche mit Schmetterling am Seeufer, Wilhelm Kray

Tereza Goliášová

*Přes smrky, břehy, přes haluze jedlí
lehounký vánek se skřivánkem zvednul;
přes řeku vzpomínek loďky snů bředly,
motýl mi na ruku sednul.*

*Láska jsi, štěstí jsi, sličný motýle?
Odleť, bys šuhaje, děvuchu zdobil
na černé kadeři, na ruce bílé...
co bych já, co s tebou robil?*

(Petr Bezruč)

Asi jen málokdo nikdy nepozoroval rozkvetlou louku, nad níž se třepotá křehká barevná motýlí krása. Není divu, že svou jemností a pestrostí okouzluje motýli člověka odnepaměti. Jsou častým námětem uměleckých děl, od obrazů přes šperky až po básně, a tvoří také nedílnou součást mnoha mytologických tradic. Co pro starověkého člověka motýl představoval, čím ho fascinoval, v čem ho mohl inspirovat?

Jednou z charakteristik, které si při pozorování motýlů všimneme na první pohled, je pohyblivost. Právě ta byla důvodem, proč byl u Aztéků nebo Keltů motýl symbolem ohně: třepotání motýlích křídel připomínalo tanec plamenů. Ve starověké Číně zase jejich nepravidelné a ustavičné poletování evokovalo radost ze života a bezstarostnost. V japonské tradici je symbolismus motýla velmi košatý: jeho pohyblivost představuje ženskou krásu, její křehkost, hravost, jemnost a lehkost; proto byl často spojován s gejšami. Pár motýlů měl evokovat manželské štěstí, bílý motýl pak představoval smrt.

*Duše je motýl, jenž modravem světů
na zem si vylétá z rajského sídla
a zde si o trní, o drva v letu
otlouká křídla.*

(Antonín Klášterský)

Zmiňované spojení motýla se smrtí není nijak ojedinělé. Vzhledem k jeho životním cyklům, během nichž prochází téměř neuvěřitelnými proměnami, bývá spojován s přechodem duše z jednoho stavu do druhého, od života ke smrti. Pro australské domorodce jsou motýli symboly duchů zemřelých, v křesťanské tradici představuje motýl vylétající z kukly duši opouštějící po smrti tělo. V Číně byl naopak spojován s dlouhověkostí a nesmrtelností.

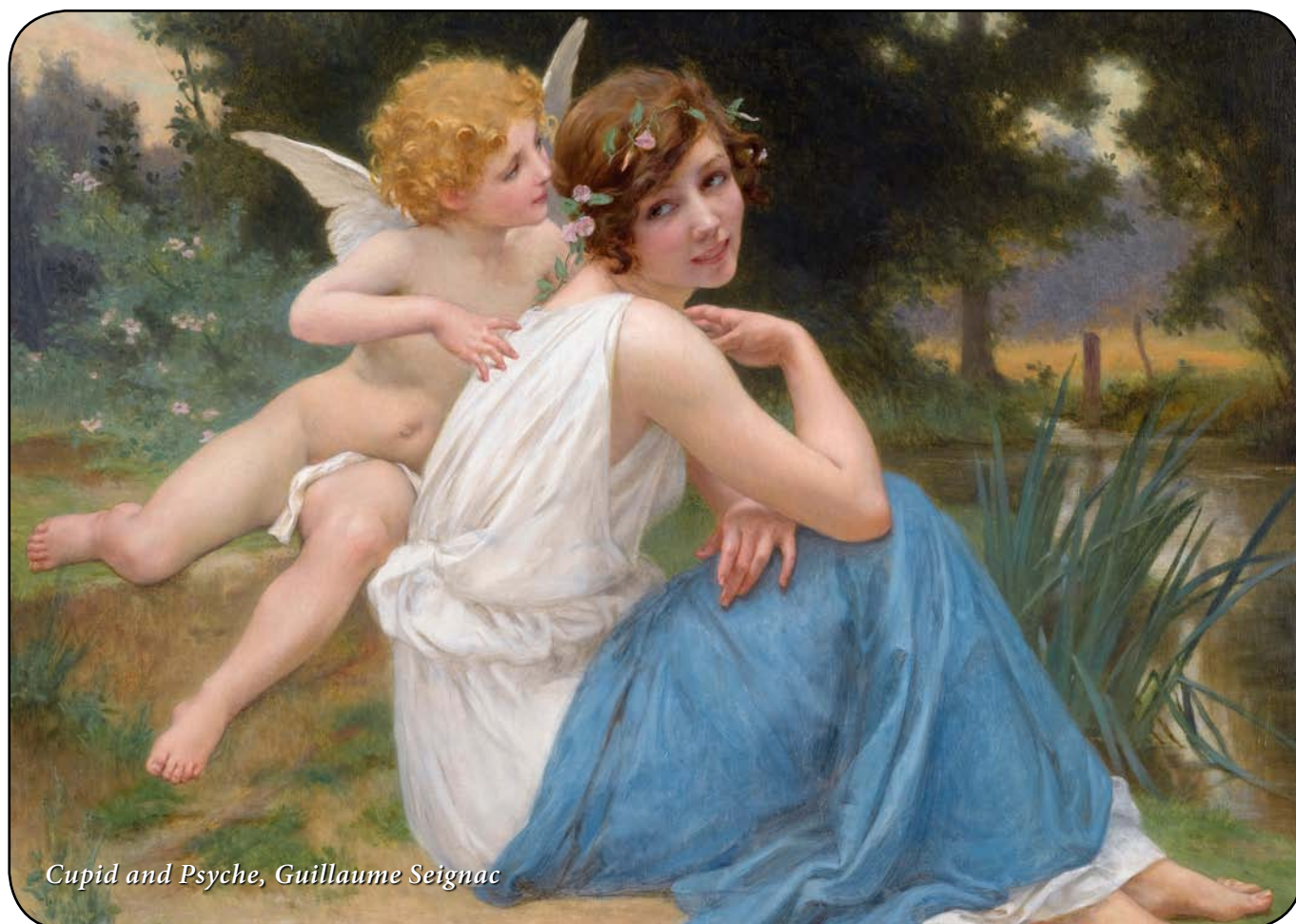
Antičtí Řekové označovali za takzvanou malou smrt i spánek. Také během něj se duše zbavuje pout fyzického těla a může se svobodně pohybovat, aniž by byla omezena prostorem, časem a dalšími zákoni-
tostmi, kterým podléhá hmotný svět. Proto se i bůh spánku, Hypnos, v některých případech zobrazoval s motýlími křídly na hlavě.

Jedním z významných archeologických nálezů z mykénské kultury je zlatý ornament, na němž je vyte-
pána zřetelná podoba motýla. Kromě tradičního symbolismu, který odkazuje k cyklům, a tím i k velké moudrosti a tvořivé síle přírody, v sobě nese další, velmi pozoruhodný prvek: štíhlé motýlí tělo spolu s rozevřenými křídly dohromady vytvářejí podobu dvoubřité sekery *labrys*.

Ta nás přivádí k nejrozšířenějšímu symbolismu, který je s motýlem spojen: představuje duši a její trans-
formaci. Dynamičnost, proměnlivost, přelétavost, vzlety i pády, křehkost i schopnost proměny, to vše jsou charakteristiky vlastní jak motýlu, tak i duši člověka. Naše duše, vše, co uvnitř prožíváme, co cítíme, na co myslíme, má v sobě obrovskou pestrost. Emoce a myšlenky mohou nabývat neuvěřitelného množství odstínů, zabarvení, intenzit a hloubek. Proměňují se, poletují, někdy míří k nebi a jindy slétají na zem... Někdy jsme uvnitř křehcí, ale vždy máme možnost nadechnout se, odpočinout si, a vyrazit na další let, jenž míří kupředu a vzhůru a vede k našim cílům. A stejně jako motýl je i naše duše na své cestě přitahována světlem a ohněm: vřelostí, srdečností, láskou, pochopením, poznáním a nadšením.

Láska? Člověk se mění z housenky v motýla, miluje-li.

(Sigmund Freud)

V antické literární tradici existuje poklad, který se nazývá *Mýtus o Psýché*. Psýché je jeho hlavní hrdinkou, velmi krásnou dívkou, která na své cestě musí projít mnoha pokušeními, aby dokázala naplno rozvinout svůj potenciál a navázala kontakt s tím, co je v ní nejlepší. Je to nádherná alegorie vnitřního růstu člověka. Také my se v průběhu života vyvíjíme, měníme, rosteme... A přirozeně usilujeme o to, aby tyto změny byly změnami k lepšímu. Velmi zajímavé přitom je, že řecké slovo psýché je nejen jménem hrdinky zmiňovaného příběhu a označením pro lidskou duši, ale také pro motýla. Na mnoha obrazech či sochách, které zachycují příběh o dívce Psýché, ji tak můžete spatřit právě s motýlími křídly.

Až se zase budeme kochat krásou pestrobarevných křídel, která se míhají nad voňavými květy, vzpomeňme si, jak náročnou cestu musel motýl během svého života urazit, kolik proměn podstoupit, aby se stal tím, čím je nyní. Uvědomme si, jak je to krásné a že to stojí za to. A možná nám pak obraz nádherného motýla vytane na mysli, až budeme my sami stát před náročnou cestou, obtížným rozhodnutím nebo nutností velkých změn... A díky němu, jeho symbolismu, poselství a kráse, se nezalekneme a vyrazíme kupředu. □

Z použité literatury:

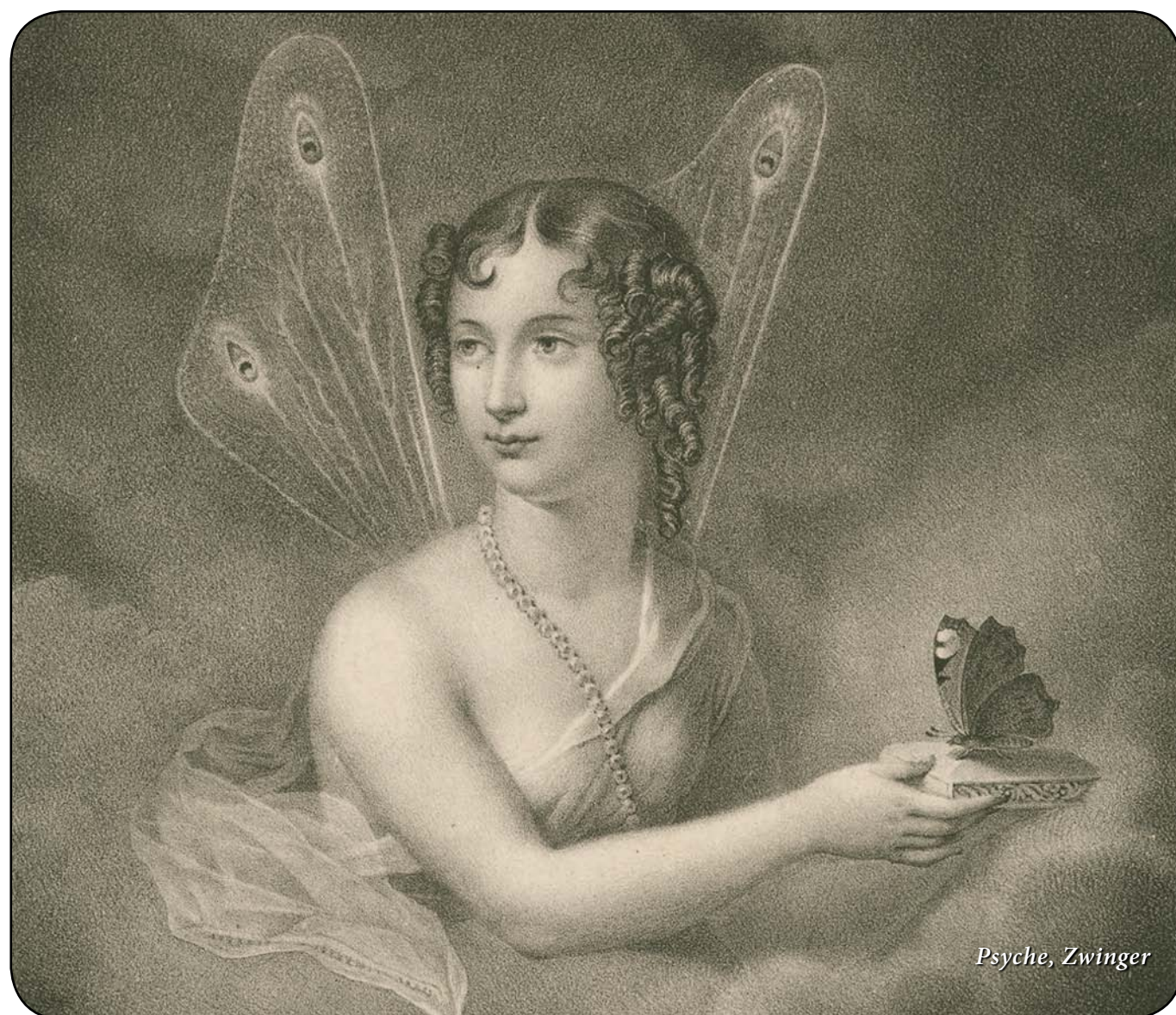
Saunders, N. J.: *Mytická síla zvířat*, Knižní klub: Práh, Praha 1996.

Cooperová, J. C.: *Ilustrovaná encyklopedie tradičních symbolů*, Mladá fronta, Praha 1999.

Heinz-Mohr, G.: *Lexikon symbolů*, Volvox Globator, Praha 1999.

Bezruč, P.: *Slezské písně*, Československý spisovatel, Praha 1951.

Klásterský, A.: *Tmavé růže*, František Šimáček, Praha 1898.

GÉNIUS MICHELANGELO

Bůh mě obdařil talentem, a mým úkolem je dokonalost, nejen pokud jde o zručnost, ale také o realizování představ, o pochopení slabostí i vášní. Moji nepřátelé tvrdí, že jsem arogantní, protože rád přebývám o samotě; jak jinak ale mám zaslechnout hlas boží?

Okamžik jeho narození ovlivnilo šťastné postavení hvězd, jež předznamenaly zrození génia předurčeného nalézat potěšení v kráse a dokonalosti. Měl se stát směnárníkem stejně jako jeho čtyři bratři. Otcově nevoli a bití navzdory si prosadil, že se vyučí malířem. Měl mimořádný talent, ale svou kariéru umělce si musel vybojovat.

Učitelé mu dokázali předat techniky malby i tesání do kamene, jeho osobitý styl však ovlivnili jen málo. První z nich byl Ghirlandaio, k němuž třináctiletý Michelangelo nastoupil do učení. V jeho dílně se naučil míchat barvy, připravovat podklad pro deskové obrazy a zdi pro fresky. Po třech letech dílnu opustil. Jeho talentu si povšiml tehdejší vládce Florencie, Lorenzo il Magnifico, a poskytl mu příležitost zdokonalit se v kamenickém umění pod vedením sochaře a medailéra Bertolda.

Stal se takřka členem rodiny, mohl pobývat v Medicejském paláci, kam pravidelně docházeli florentští umělci, literáti a učenci. Seznámil se zde se členy neoplatonské akademie, účastnil se jejich setkání a debat inspirovaných starověkou filozofií. Kdykoli směl navštěvovat medicejské zahrady, proslulé sbírkami antického umění.

Když ve stáří vzpomínal na dobu svého učení a zároveň nejšťastnější období svého života, říkal, že jeho školou byla celá Florencie. Není divu, neboť byla kolébkou i domovem renesance, patřila k nejúžasnějším místům Evropy. Bylo to město plné výjimečných uměleckých děl i umělců. Pro mladého Michelangela bylo i pouhé procházení se ulicemi vzkvétajícího města zdrojem inspirace a cenných zkušeností.

*Když moje drsné dláto z kamene
tvar lidské tváře tesá namáhavě,
za vůdcem spěje, jenž je vede právě
za každým hnutím mého ramene.*

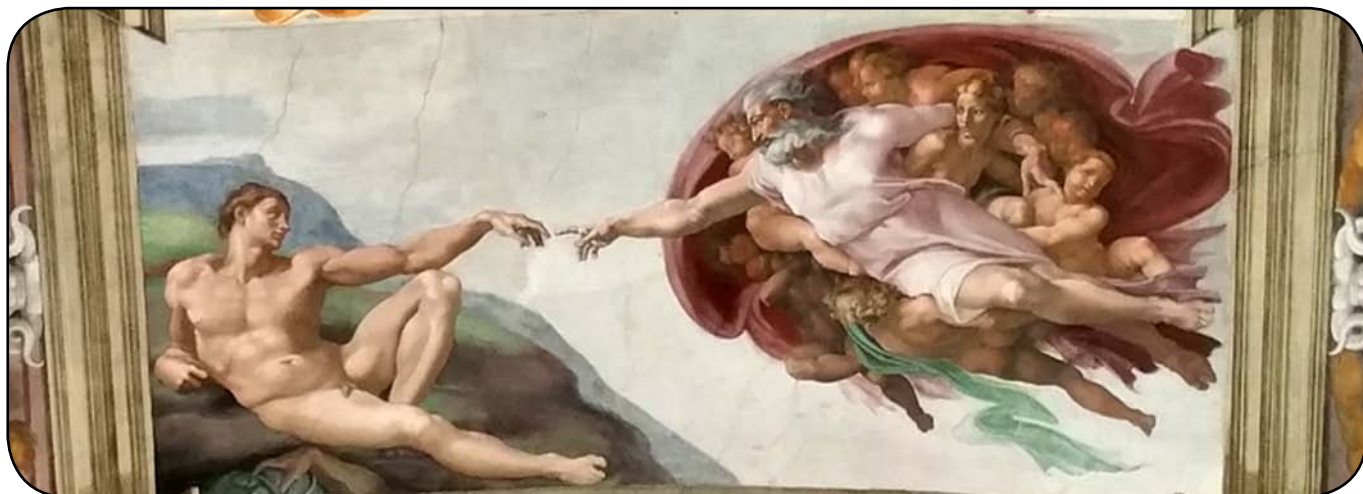
První Michelangelovo sochařské dílo ovlivněné studiem v mediceských zahradách je na svou dobu netradiční a provokativní zároveň. Reliéf *Madona na schodech* je nevšední svým pojetím i obdivuhodným provedením mimořádně nadaného šestnáctiletého mladíka. Panna Marie je zachycena, jak sedí na schodech s dítětem na klíně. Na první pohled není zřejmé, že jde o Marii. Mohlo by jít o jakoukoli matku, která se na chvíli posadila na schody, aby si odpočala a nakojila své dítě. Až při bližším pohledu si všimneme, že se jí nad hlavou rýsuje svatozář. Dítě je k pozorovateli obráceno zády, a není tedy patrné, že jde o Ježíše. Takové ztvárnění náboženského motivu bylo i v době renesance a humanismu velmi neobvyklé, až skandální.

Po smrti Lorenza odchází Michelangelo do Říma, kde se setkává s mnoha příklady klasického umění. Pozůstatky staveb na Fóru Romanu, Koloseum, Pantheon i kopie řeckých soch jsou pro něj dalšími zdroji inspirace. Byl při tom, když renesanční předchůdci archeologů vyprostili ze země sousoší Láokoón a jeho synové, mistrovské dílo řeckého helénské sochařství. Michelangelo prohlásil, že se jedná o zázrak, a nikdy ho nepřestal obdivovat.

*I když snad vidí mnozí pobloudilí
v kráse plod smyslů, třebaže k nám slétá
z výšin, kam duch se dostane jen s ní,
smrtný zrak sám nemá dosti síly
zhlédnout věčno a je vězněm světa,
odkud jej pouze milost vyprostí.*

Zakázku na Pietu pro bohatého mecenáše, francouzského kardinála, získal, když mu ještě nebylo ani pětadvacet let. Trval na tom, že si vhodný materiál vybere sám. Odjel do kamenolomů v okolí Carrary, kde se těží velmi kvalitní mramor. Je tvrdý, ale poddajný, a pokud je čistě bílý, může být až průsvitný. Práce s mramorem vyžaduje hrubou fyzickou sílu, ale sochaři zároveň nesmí chybět zručnost hodná chirurga. Stačí malá neopatrnost při práci s dlátem a celé dílo je nenávratně poškozeno. Když získal vhodný kámen, čekala ho náročná cesta k dokonalému výtvaru. Za pouhé dva roky spatřilo světlo světa jeho první mistrovské dílo a také jediná práce, kterou kdy podepsal. Na stužce položené šikmo přes hrud Panny Marie je vytesáno: *Michel Angelus Florent. Faciebat. neboli Toto vytvořil Michelangelo z Florencie.*

Nejproslulejší výtvar, David, postavil před Michelangela novou výzvu. Dostal příležitost tvořit ve svém rodném městě, v milované Florencii. Prestižní objednávku obdržel od vedení města. Tentokrát si ale materiál nemohl vybrat sám. Byl nucen pracovat s poškozeným kamenným blokem nevhodných rozměrů s mnoha usazeninami, který desítky let ležel u florentské katedrály. Navzdory obtížným okolnostem je však výsledek dokonalý. Michelangelo, na rozdíl od svých předchůdců, Donatella a Verocchia, neztvárnil Davida jako chlapce odpočívajícího po náročném boji. Raději zvolil okamžik těsně před bitvou, což mu umožnilo zachytit vnitřní napětí hrdiny. V jeho tváři, v pevném pohledu očí, v hrozivě zachmuřeném čele je soustředěna veškerá jeho síla i víra ve vítězství. Dokázal v jediné soše zhmotnit ideu hrdinství. Pro Florentány se David navždy stal ztělesněním odvahy, vůle a vnitřní jistoty.

*Za pravý vzor já pro své povolání
už při zrození navždy dostal krásu —
zrcadlo, světlo mých dvou umění.
Vše ostatní je jenom klam a zdání:
jen ta mé oči zdvihá k tomu jasu,
jejž toužím zvěčnit v barvě, v kameni.*

I když se začal vzdělávat v umění malířském, vždy dával přednost sochařství. Navzdory tomu bychom v 16. století těžko hledali malíře, který by nečerpal poučení z jeho maleb. Radil svým současníkům, jak umocnit účinek malby. Tvrdil, že největší půvab postavy je v jejím pohybu, a přirovnával ho k plamenům ohně. Fascinovalo ho lidské tělo, jeho tvary či výraz. Záměrně volil nezvyklé kompozice, používal sochařské postupy, aby vynikl prostorový účinek.

Když ho papež Julius II. pověřil, aby nahradil tmavě modrou oblohu Sixtinské kaple posázenou hvězdami figurální výzdobou, nepřijal to s nadšením, protože musel opustit jinou práci pro téhož papeže: velkolepě pojatý náhrobek s množstvím postav, z něhož nakonec realizoval pouze sochu Mojžíše. Ve tvůrčím slovníku Michelangela Buonarrotiho však chyběla slova pohodlí, snadné či porážka; zakázku proto přijal a vložil do ní neobyčejnou sílu svého těla, duše i ducha. Tehdy třiatřicetiletý Michelangelo se úkolu ujal v roce 1508 a své titánské dílo dokončil za pouhé čtyři roky. Tvořil na ploše o rozloze pět set metrů čtverečních, ve výšce dvacet pět metrů, v nepřírozené poloze, při níž si lze jen stěží zachovat cit pro perspektivu, na speciálním lešení, které pro tento účel sám sestrojil. Stal se služebníkem umění, neznal odpočinek, žil jako poustevník. Fyzicky i emocionálně náročný úkol dokázal proměnit v nesmrtelnou krásu.

*Už rozerván jsem z toho pnutí,
zmoklý, jak při nejhorší slotě v Lombardii,
vousiska k nebi, vyvrácený týl,
na samém hrbu prsa ptačí stvůry.
A jak ten štětec pořád stříká šůry,
už mi tvář celou štědře vydláždil
a bez očí mé pohyby marné jsou.*

Obrovskou plochu hladké valené klenby přetvořil pomocí optické iluze v bohatou kompozici architektury s fiktivními římsami, plastickými rámy a konzolami podpíranými atlanty. Než začal malovat, vytvořil tři sta přípravných skic, které posléze zvětšil a přenesl na podklad na stropě kaple. Celkem pod tahy jeho neuvěřitelně rychlého a zručného štětce vzniklo více než čtyři sta postav v životní velikosti. Pracoval s krajním vypětím vůle, ale výsledek je nadzemsky dokonalý.

Díky své celoživotní pili a obdivuhodné pracovitosti neměl do konce života nouzi o zakázky. Řešil několik architektonických úkolů. Ani tehdy se nespokojil se zděděnými tvary a postupy, raději uplatňoval své osobní cítění, do architektury vkládal svou vášeň a neklid, nebál se odmítnout dosud běžně užívaná pravidla. Je proto považován za architekta, jenž dal impuls k vytvoření pomyslného mostu mezi renesancí a barokem.

I na poli architektury zůstal sochařem. Modeloval mohutná průčelí a tvaroval velká prostranství. Na základě jeho návrhu vznikla budova knihovny Biblioteca Laurenziana ve Florenci. Při projektování Kapitolského náměstí v Římě projevil svou genialitu a vynalézavost při utváření volného prostoru a dosáhl velmi působivého účinku. Stal se v pořadí čtvrtým stavitelem chrámu sv. Petra v Římě a vtiskl mu jeho současnou podobu. Navzdory velké tíži je jím navržená kupole chrámu vznosná, pozvedá vědomí člověka k nebi a napřimuje ho.

*Běh mého života už dospěl, žel,
na křehké loďce bouřným oceánem
až k přístavu, kde všichni jednou stanem
dát počet ze svých zlých i dobrých děl.*

Své básně psal chvatně, tak jak jej napadaly, zaznamenával je na okraj skic a kreseb, na rub vlastních i cizích dopisů, na nejrůznější listy papíru, jež ležely na dosah ruky v sochařské dílně. Vzniklo tak mimo-
děk jedno z největších básnických děl své doby. Jsou to verše člověka, který se sám za básníka nikdy nepokládal. Psal z vnitřního popudu a pod tlakem hlubokých osobních zážitků. Jako všestranný umělec dokázal své prožitky nejen plasticky vytesat do kamene, ale vtisknout jim také podobu slov.

Kdyby pouze vytvářel výjimečné sochy, byl by obdivován. Kdyby jeho jediným malířským dílem byla výzdoba Sixtinské kaple, byl by ctěn. Kdyby se nám dochovaly jen jeho architektonické návrhy a realizace, říkali bychom, že byl mimořádným stavitelem. Kdyby po něm zůstaly výhradně jeho básně, zapsal by se do dějin literatury. Tento mimořádný muž však dokázal být tím vším: sochařem, malířem, architektem i básníkem. Michelangelo di Lodovico Buonarroto Simoni byl vpravdě renesančním člověkem. □

Z použité literatury:

Michelangelo, titán a člověk, Evropský literární klub, Praha 1941.

Blažíček, O. J.: Michelangelo, Odeon, Praha 1975.

Vasari, G.: Životy nejvýznačnějších malířů, sochařů a architektů (2. díl), Odeon, Praha 1977.

Hibbert, Ch.: Florencie, životopis města, Nakladatelství Lidové noviny, Praha 1997.

PROGRAM AKTIVIT

ŘÍJEN

**CESTA SRDCE: SETKÁNÍ
S BUDDHOU A SOKRATEM**
Přednáška

PSYCHOLOGIE NÁVYKŮ
Přednáška

BHAGAVADGÍTA A VNITŘNÍ BOJ
Přednáška

PRAKTICKÁ RÉTORIKA
Kurz

VNITŘNÍ SÍLA
Kurz

PRAKTICKÁ PSYCHOLOGIE
Kurz

PŘEDNÁŠKY NA YOUTUBE

SLEDUJTE NÁS

[@NovaAkropolis](https://www.youtube.com/@NovaAkropolis)

[Nova.Akropolis.Ceska.republika](https://www.nova.akropolis.ceska.republika)

KURZ FILOZOFIE PRO ŽIVOT

Chtěli byste lépe poznat sami sebe a svět, který nás obklopuje? Máte otázky a hledáte odpovědi? Existuje více cest, jak je najít. A jednu z nich odjakživa nabízí filozofie. Když se dnes řekne slovo filozofie, často si představíme teoretickou disciplínu odtrženou od praktického života. Tento kurz vám přiblíží filozofii takovou, jaká ve své podstatě je: srozumitelnou a užitečnou v našem každodenním životě.

Filozofie pro Život

PŘÍRODNÍ FILOZOFIE
ČLOVĚK A UNIVERZUM
ODKAZ DÁVNÉ INDIE
ZÁHADY TIBETU
BUDDHISTICKÁ FILOZOFIE
MOUDROST ČÍNY
VÝZVA ŽIVOTA VE SPOLEČNOSTI
PLATON A „MÝTUS O JESKYNI“
ARISTOTELES
PLOTIN A NEOPLATONICKÁ ŠKOLA
DŮLEŽITOST VÝCHOVY
EGYPT
ŘÍM A STOIKOVÉ
DĚJINY, PAMĚŤ A ZKUŠENOST
DĚJINY A MYTOLOGIE
HISTORICKÉ CYKLY
SVOBODA A OSUD

Součástí kurzu jsou cvičení rozvíjející
schopnosti člověka:

POZORNOST
KONCENTRACE
PAMĚŤ
IMAGINACE
VŮLE atd.

PODROBNOSTI NA ODKAZU **ZDE**

KURZ FILOZOFIE PRO ŽIVOT

„Kořeny vzdělání jsou hořké,
ale ovoce je sladké.“

Aristoteles

NOVÁ AKROPOLIS
MEZINÁRODNÍ ORGANIZACE

FILOZOFIE
KULTURA
DOBROVOLNICTVÍ

www.akropolis.cz